

Załącznik nr 1
do uchwały nr IV/20/10
Rady Miasta Piły
z dnia 28 grudnia 2010r.

Gminny Program
Przeciwdziałania Narkomanii
na rok 2011.

I. WSTĘP

W ostatnich latach wśród młodzieży w znaczący sposób wzrasta zainteresowanie substancjami psychoaktywnymi. Coraz częściej nastoletnie osoby sięgają po narkotyki, co spowodowane jest ciekawością i chęcią przeżycia czegoś niezapomnianego. Młodzież nie patrząc na konsekwencje sięga po narkotyki i dotyczy to niestety coraz młodszej grupy wiekowej. Okazuje się, że narkotyki stanowią dla młodzieży codzienność i nie widzi ona nic złego w ich zażywaniu. Na całym świecie organizacje przeciwdziałające narkomanii nawołują do zwiększenia kontroli nad narkotykami celem ograniczenia zasięgu narkomanii. Jednym z najważniejszych sposobów zahamowania niepożądanych zjawisk związanych z narkotykami jest pełne zaangażowanie społeczeństwa, a przede wszystkim samorządów lokalnych w działalność profilaktyczną. Profilaktyka prowadzona w sposób profesjonalny może znacznie wpłynąć na zmianę postaw młodzieży wobec narkotyków.

Z analizy danych statystycznych Komendy Głównej Policji wynika, że zjawisko narkomanii jest nadal jednym z poważniejszych negatywnych zjawisk społecznych. Szczególnie narażone na nie są dzieci i młodzież, głównie z powodu lekceważenia problemu i panującą modę na zażywanie substancji psychoaktywnych. Dealerzy narkotykowi działają wszędzie tam, gdzie gromadzi się młodzież (np. dyskoteki, kluby, szkoły). Młodzi ludzie mają dość beztroski stosunek do problemu używania narkotyków i zjawiska narkomanii. Nadal jest moda na zażywanie substancji uzależniających, traktowanych jako element zabawy, relaksu, rozrywki, pomocy w nauce, wspomaganie przeżyć i doznań. Młodzież nie zdaje sobie sprawy z wartości tego, co tracą w następstwie uzależnienia tj. rodziny, przyjaciół, miłości. Młodzi ludzie wiedzą bardzo dużo o narkotykach. Jednak przekonani są, że

można spróbować kilka razy i na tym skończyć. Praktyka wykazuje, że dla wielu okaże się to ponad ich siły.

Narkotyki nie są reklamowane w prasie, radiu, czy telewizji. Informacje na ich temat podawane są przeważnie z ust do ust. Ten rodzaj reklamy jest bardzo skuteczny, ponieważ o „towarze” dowiadujemy się od osób budzących zaufanie, o których myślimy, że są naszymi przyjaciółmi. Równie sugestywne są doniesienia internetowe opisujące działanie narkotyków znoszących stres albo zmęczenie, a przynoszących wesołość, luz i dobre samopoczucie.

Rozpoznanie zjawiska narkomanii jest coraz trudniejsze również z uwagi na „nowocześniejsze”, formy przeprowadzania transakcji handlowych, a także pojawiające się nowe środki psychoaktywne, do takich należą dopalacze. Istotą działań profilaktycznych jest przeciwdziałanie zagrożeniom, których wystąpienie lub spotęgowanie w przyszłości wydaje się wysoce prawdopodobne. Powszechnie uważa się, że skuteczna profilaktyka jest optymalnym sposobem hamowania rozwoju lub ograniczania skali zjawisk uznanych za niekorzystne i dolegliwe społecznie. Z tego względu jest znacznie bardziej opłacalna niż kosztowne działania naprawcze.

Ostatnie rekomendacje Światowej Organizacji Zdrowia promują działania zmierzające do upowszechniania zdrowego stylu życia, a jednym z elementów zdrowego stylu życia jest powstrzymanie się od używania substancji psychoaktywnych, w tym narkotyków. Osiągnięcie takiego celu jest możliwe jedynie poprzez ścisłą interdyscyplinarną współpracę i ścisłą koordynację działań profilaktycznych wielu instytucji. Zakłada się, że im większy jest popyt na zdrowe style życia, tym mniejszy na używanie substancji psychoaktywnych.

Działania profilaktyczne to również wspieranie młodych ludzi w kształtowaniu prawidłowych postaw osobowościowych, aby nie było potrzebne „podpieranie się” substancjami uzależniającym. To uczenie umiejętności mówienia „nie” w sytuacjach, gdy młody człowiek jest poddany presji otoczenia. Ważnym i nieodzownym elementem profilaktyki jest wspieranie rodziny w jej działaniach wychowawczych.

Państwa europejskie podejmują szereg działań mających na celu zmniejszenie problemów wynikających z używania środków uzależniających. Zrozumiałe jest, że znaczenie ww. problemów w Europie jest różnorodne tak ze względu na uwarunkowania geograficzne jak i kulturowe itp. Podstawą prawną w Polsce do działań w tym zakresie jest ustawa z dnia 29 lipca 2005r o przeciwdziałaniu narkomanii. Ustawa precyzuje zadania związane z przeciwdziałaniem narkomanii, które należą do zadań własnych gmin i mają być realizowane z uwzględnieniem potrzeb lokalnych. W tym obszarze ustawa łączy się z zapisami ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz ustawą o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.

Dodatkowo, w ostatnim czasie zaobserwować możemy negatywne zjawisko- wzrostu popytu i podaży tzw. „dopalaczy”. Terminem „dopalacze” określa się środki dopingujące dla sportowców, oraz odżywki i napoje energetyczne.

W Polsce podstawowym aktem prawnym odnoszącym się do rozwiązywania problemów narkotyków i narkomanii jest Ustawa o przeciwdziałaniu narkomanii z 29 lipca 2005r.

Przeciwdziałanie narkomanii realizuje się przez odpowiednie kształtowanie polityki społecznej, gospodarczej, oświatowo-wychowawczej i zdrowotnej.

Działania te w szczególności obejmują:

- działalność wychowawczą, edukacyjną, informacyjną i zapobiegawczą
- leczenie, rehabilitację i reintegrację osób uzależnionych
- ograniczenie szkód zdrowotnych

Zadania na terenie miasta Piły prowadzone są w oparciu o Gminny Program Przeciwdziałania Narkomanii, do którego opracowywania gmina jest ustawowo zobligowana.

II. OPIS ZJAWISKA NA PODSTAWIE DIAGNOZY.

Gminny Program Przeciwdziałania Narkomanii opracowany został w oparciu o diagnozę problematyki narkotykowej w środowisku młodzieży szkolnej w mieście Piła przeprowadzonej w październiku 2008r. przez Pentor Research International Poznań.

Badaniami objęto 2139 uczniów szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych, którzy stanowili 29% całej populacji piłskiej młodzieży w tym wieku.

Zasadniczym celem badania był:

- pomiar zjawiska używania narkotyków przez szkolną młodzież piłską
- natomiast szczegółowe cele badania dotyczyły:
- używania narkotyków przez młodzież
 - dostępności narkotyków
 - motywów sięgania po narkotyki
 - zachowania i opinii

- rozpoznawania aktorów wpływu (rodzice, rodzeństwo, grupa rówieśnicza, media, nauczyciele ze szczególnym uwzględnieniem kwestii używania substancji psychoaktywnych)
- używania narkotyków jako generatora konfliktu wartości w klasie szkolnej

Wyniki badań przeprowadzonych przez „Pentor” wskazują na to, że:

- zdecydowanie najbardziej popularnym narkotykiem wśród badanej młodzieży jest marihuana / haszysz, który przynajmniej raz w życiu zażyło 22% uczniów.
- 22% przebadanych przynajmniej raz w życiu zażyła jakiegokolwiek narkotyki, przy czym wśród chłopców było to 25% zaś wśród dziewcząt 20%
- odsetek tych, którzy zażyli narkotyki przynajmniej 3 razy w życiu sięga 13% dla ogółu i odpowiednio 16% i 8% dla chłopców i dziewcząt
- najbardziej popularnym miejscem zażywania narkotyków okazało się podwórko/ ulica/ / park / boisko, gdzie zażyło narkotyki 52% przepytanych. Następne w kolejności są prywatka i dyskoteka (odpowiednio 25% i 21%)
- szacunkowy średni wiek inicjacji narkotykowej wynosi wśród przebadanych uczniów 14 lat 1 m-c. Narkotykiem zażywanym najczęściej do inicjacji narkotykowej są środki uspokajające zażywane bez wiedzy lekarza
- 34% badanych spotkało się z przynajmniej jedną propozycją zażycia narkotyków

- najpopularniejszym sposobem zdobycia narkotyków jest ich zakup w swojej najbliższej okolicy („na podwórku /na ulicy /w parku /na boisku) – 24% wskazań. 14% wskazuje na możliwość zakupu bezpośrednio w domu u dealera zaś 6% wykorzystaloby do tego celu Internet
- w przypadku zażywania narkotyków głównym motywem jest „chęć dobrej zabawy”- 49%. Nie wiele mniej ważnym motywem jest „chęć poczucia się bardziej swobodnie” -24% wskazań. 15% przebadanych nie potrzebuje żadnego powodu dla zażywania narkotyków
- badania wykazały, że około 25% uczniów znajduje w używaniu substancji psychoaktywnych ucieczkę od problemów. Nieznacznie częściej motyw taki podają dziewczęta niż chłopcy
- bójki (8%), pogorszenie relacji z przyjaciółmi (8%) i problemy w relacjach z rodzicami (7%) to najczęstsze niebezpieczne następstwa zażywania narkotyków
- zażywanie narkotyków prowadzą do ryzykownych kontaktów seksualnych (bez użycia zabezpieczenia)- 7% wskazań
- w przypadku oceny wpływu używania narkotyków (w skali od 0 do 4) na problemy społeczne zaobserwowano wysoką średnią świadomość istnienia takiego wpływu (średnie na poziomie 3,2 – 3,3 dla większości problemów). Nieznacznie wyższą średnią uzyskały oceny wpływu używania narkotyków na problemy finansowe (3,5). Żadnego wpływu zażywania narkotyków na problemy społeczne nie zauważa jedynie około 5% przebadanych
- rezultaty badań dostarczają wiedzy o tym, od kogo uczniowie objęci badaniem spodziewają się uzyskać pomoc w przypadku problemów z alkoholem lub narkotykami. I choć pytanie zawarte w ankiecie

traktowało o kolegach i koleżankach z klasy, chodziło w nim o wyłuskanie oczekiwań osoby odpowiadającej na pytanie na zasadzie projekcji oczekiwań. I tak, najczęściej (67%) wskazywano na rodziców. W drugiej kolejności oczekiwania te dotyczyły przyjaciółki /przyjaciela-odpowiedziało tak 64% badanych, 34% wskazało nauczycieli

- rezultaty przeprowadzonych badań wskazują, że używanie narkotyków jest poważną przeszkodą w zawiązywaniu przyjaźni dla prawie połowy badanych (49%) pytanych

III. GŁÓWNE CELE PROFILAKTYKI NARKOMANII

Profilaktyki realizowane w ramach Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii :

- Profilaktyka I - rządowa
- Profilaktyka II - rządowa
- Profilaktyka III - rządowa

Profilaktyka I - rządowa.

Są to działania mające na celu promocję zdrowia i przedłużenie życia człowieka z jednej strony, a drugiej- zapobieganie pojawianiu się problemów związanych z używaniem narkotyków. Profilaktyka ta adresowana jest do grup niskiego ryzyka.

Szczególnie istotna jest wczesna profilaktyka i promocja zdrowia wśród dzieci i młodzieży. W działaniach tych należy skupić się nad rozwijaniem czynników, które chronią przed uzależnieniami od substancji psychoaktywnych, takich jak:

- zagospodarowanie czasu wolnego dzieci i młodzieży poprzez organizację zajęć kulturalnych, sportowych, rekreacyjnych na szczeblu szkolnym i lokalnym,
- silna więź z rodzicami, oparcie w rodzinie,
- promocja zdrowego stylu życia,
- wzmacnianie czynników chroniących,
- sięganie po zasoby wewnętrzne dzieci i młodzieży, które chronią przed uzależnieniami.

Preferowane formy pracy to:

- wdrażanie i realizacja zajęć warsztatowych, programów profilaktyczno-edukacyjnych dla dzieci i młodzieży,
- wspieranie środowisk promujących postawy abstynenckie wśród dzieci i młodzieży,
- angażowanie młodzieży do promocji zdrowego stylu życia i przeciwdziałania narkomanii,
- wzmacnianie kompetencji w zakresie profilaktyki uzależnień osób zajmujących się pomaganiem dzieciom i młodzieży (pedagogów i psychologów szkolnych, wychowawców, terapeutów działających w świetlicach środowiskowych oraz innych osób zajmujących się przeciwdziałaniem narkomanii),
- szkolenie wybranych grup zawodowych w zakresie promocji zdrowia i profilaktyki uzależnień,
- edukacja rodziców mająca na celu poprawę komunikacji z dziećmi oraz dostarczenie wiedzy na temat środków psychoaktywnych,
- umożliwianie młodzieży dostępu do informacji dotyczącej rozwoju zainteresowań, możliwości spędzania wolnego czasu,

- umożliwienie różnym środowiskom dostępu do informacji na temat zagrożeń narkotykowych, prowadzenie kampanii antynarkotykowych,
- organizowanie konferencji na tematy związane z problematyką uzależnienia od narkotyków i substancji psychoaktywnych
- współpraca z policją na rzecz redukcji podaży, ograniczenie dostępu do narkotyków

Profilaktyka II rzędowa.

Ma ona na celu ujawnienie osób o najwyższym ryzyku uzależnienia się od narkotyków oraz udzielenie tym osobom pomocy w redukcji tego ryzyka.

Profilaktyka II-rzędowa adresowana jest do grup podwyższonego ryzyka.

W ramach Gminy Piła w zakresie profilaktyki II stopnia realizowane będą następujące formy pracy;

- edukacja środowisk podwyższonego ryzyka uzależnienia od narkotyków,
- realizację programów wczesnej interwencji dla dzieci i młodzieży zagrożonej uzależnieniem,
- praca profilaktyczna z dziećmi i młodzieżą zaniedbywanymi wychowawczo, z rodzin dysfunkcyjnych,
- współpraca z organizacjami pracującymi na rzecz dzieci i młodzieży z grup podwyższonego ryzyka,
- tworzenie grup terapeutycznych dla młodzieży eksperymentującej z narkotykami,
- prowadzenie zajęć psychoprofilaktycznych, programów psychoedukacyjnych,

- propagowanie traktowania uzależnienia od narkotyków jako choroby w celu zmiany postaw piętnujących narkomanów w postawy skłaniające do podjęcia leczenia,
- zajęcia edukacyjno-informacyjne dla rodziców młodzieży zagrożonej uzależnieniem od środków psychoaktywnych,
- informowanie społeczeństwa o wczesnych oznakach uzależnienia od narkotyków, skłanianie do korzystania z dostępnych form pomocy
- wsparcie socjalne dla dzieci z rodzin dysfunkcyjnych poprzez zapewnienie posiłków w świetlicach socjoterapeutycznych.

Profilaktyka III- rzędowa

Zawiera ona aspekt leczniczo rehabilitacyjny uzależnienia od narkotyków, rozumiana jest jako interwencja po ustąpieniu uzależnienia narkotykowego. Ma na celu przeciwdziałanie pogłębiania się procesu chorobowego i degradacji społecznej oraz umożliwienie osobie leczącej się powrotu do społeczeństwa.

Profilaktyka III-rzędowa adresowana jest do grup wysokiego ryzyka.

Polega przede wszystkim na leczeniu, rehabilitacji i resocjalizacji oraz minimalizowaniu szkód zdrowotnych związanych z używaniem środków psychoaktywnych.

Profilaktyka III- rzędowa realizowana będzie w następujących formach:

- zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych,
- motywowanie osób uzależnionych do podjęcia leczenia,
- wspieranie i udzielanie pomocy rodzinom, w których występują problemy narkomanii,

- współpraca z instytucjami zajmującymi się pomocą i leczeniem osób uzależnionych od narkotyków i substancji psychoaktywnych,
- wspieranie organizacji pomagających członkom rodzin, którzy ulegli przemocy,
- podnoszenie kwalifikacji zawodowych osób pracujących z osobami uzależnionymi od narkotyków i ich rodzinami,
- prowadzenie programów psychoedukacyjnych dla osób uzależnionych i współuzależnionych od substancji psychoaktywnych

IV. ZADANIA W ZAKRESIE PRZECIWDZIAŁANIA NARKOMANII

1. Punkt konsultacyjny funkcjonujący w Ośrodku Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych: pomoc psychologiczna, pedagogiczna i prawna dla osób dotkniętych problemem narkotykowym i ich rodzin.

2. Profilaktyka dla dzieci i młodzieży:

- a) przeprowadzanie zajęć warsztatowych z elementami edukacji, socjoterapii, programów profilaktycznych, edukacyjnych wśród młodzieży szkół podstawowych, gimnazjalnych, ponadgimnazjalnych, uczestników OHP, których celem jest:
- dostarczanie wiedzy o narkotykach, dopalaczach i substancjach psychoaktywnych,
 - ograniczenie nadużywania substancji psychoaktywnych

- wzmocnienie zasad społecznych sprzeciwiających się używaniu substancji psychoaktywnych,
- zmniejszenie przyzwolenia społecznego na zażywanie narkotyków, substancji psychoaktywnych i dopalaczy,
- podnoszenie świadomości w zakresie odpowiedzialności prawnej poprzez dostarczenie wiedzy nt. istniejącego prawa ze szczególnym uwzględnieniem Ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii, Ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich, Kodeksu Karnego,
- poprawa klimatu szkoły a w tym relacji między uczniami a nauczycielami,
- ograniczanie liczby dzieci i młodzieży wychowującej się w rodzinach problemem uzależnienia od substancji psychoaktywnych,
- uświadomieniu korzyści wynikających ze zdrowego stylu życia,
- wskazanie dzieciom i młodzieży możliwości uzyskania pomocy w sytuacjach trudnych,
- kształtowanie i utrwalanie postaw asertywnych wobec propozycji zażycia narkotyków,
- eliminowanie zachowań nieakceptowanych społecznie,
- nabywanie umiejętności wglądu we własne ograniczenia i zasoby.

b) realizacja programów wczesnej interwencji dla dzieci i młodzieży zagrożonej uzależnieniem w formie warsztatowej, których celem jest:

- podnoszenie poczucia własnej wartości,

- zachęcanie realizowania własnych zainteresowań, osiągania osobistej satysfakcji bez sięgania po środki psychoaktywne,
 - uświadamianie istnienia czterech etapów kontaktu z narkotykami (fazy uzależnienia: eksperymentowanie, używanie, nadużywanie i uzależnienie),
 - wskazanie potencjalnych strat i szkód związanych z zażywaniem substancji psychoaktywnych,
 - budowanie właściwych kontaktów interpersonalnych,
 - eliminowanie zachowań agresywnych,
 - uświadomienie młodzieży, że w powszechnym myśleniu o zażywaniu dopalaczy istnieją szkodliwe stereotypy i mity przyzwalające na sięganie po nie
- c) organizowanie imprez okolicznościowych, kulturalnych, sportowych, konkursów profilaktycznych w środowiskach dzieci i młodzieży szkolnej oraz młodzieży z problemem uzależnień od środków psychoaktywnych.

3. Wspomaganie merytoryczne i finansowe stowarzyszeń i organizacji pozarządowych, kościelnych, działających na rzecz pomocy osobom dotkniętym problemem narkotykowym i wykluczeniem społecznym poprzez:

- a) udzielanie pomocy w organizowaniu imprez okolicznościowych, świątecznych, kulturalnych, sportowych itp.
- b) zakup materiałów edukacyjnych, żywności, artykułów biurowych, plastycznych, zakup biletów do kina, wstępu na imprezy kulturalne,

które są konieczne do przeprowadzenia ww. form działań profilaktycznych

4. Prowadzenie działalności informacyjnej i edukacyjnej w szczególności dla dzieci i młodzieży:

- a) wspieranie szkół podstawowych, gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych w rozwijaniu działań edukacyjnych i informacyjnych w zakresie problematyki uzależnień od narkotyków,
- b) udział w kampaniach edukacyjnych nt. narkotyków, dopalaczy i innych substancji psychoaktywnych, zakup materiałów promocyjnych

5. Profilaktyka dla osób dorosłych:

- a) podnoszenie kwalifikacji grup zawodowych (policja, straż miejska, kuratorzy sądowi, pracownicy OPiRPA, pedagodzy szkolni, pracownicy świetlic socjoterapeutycznych, pracownicy oświaty, pracownicy MOPS i CPR, wychowawcy OHP, pracownicy Ośrodka Wsparcia, placówek opiekuńczo- wychowawczych, pracownicy stowarzyszeń i organizacji pozarządowych, członkowie Miejskiej Komisji ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, lekarze, pielęgniarki) poprzez organizowanie i udział w konferencjach, zajęciach warsztatowych, kursach specjalistycznych, szkoleniach w zakresie problematyki narkotykowej oraz HIV i AIDS

b) programy psychoedukacyjne dla osób uzależnionych i zagrożonych wykluczeniem społecznym mające na celu:

- wgląd w problemy jednostki,
- ujawnienie skrywanych motywów działania,
- pomoc w zrozumieniu oraz zmianie niewłaściwych postaw,
- zmiana negatywnych wzorów zachowań,
- nabycie umiejętności rozwiązywania konfliktów interpersonalnych będących źródłem problemów jednostki,
- wspomaganie rozwoju potencjalnych możliwości,
- rozpoznania medycznych i psychologicznych konsekwencji uzależnienia,
- rozpoznawanie zaburzeń psychicznych i zaburzeń zachowania spowodowanych przyjmowaniem substancji psychoaktywnych,
- wzmocnienie i motywowanie uczestników do osiągania i utrzymywania trzeźwości,
- poznanie przez uczestników mechanizmów nawrotu i metod radzenia sobie z nawrotami,
- rozwijanie zdrowego stylu życia,
- doskonalenia, nabycia umiejętności komunikacji społecznej werbalnej i niewerbalnej